

ΣΤΕ 1809/2016 [Πρόστιμο για θαλάσσια ρύπανση]

Περίληψη

-Δεδομένου ότι το ύψος του καθορισθέντος υπό του δικάσαντος δικαστηρίου προστίμου ευρίσκεται εντός του ευρέος πλαισίου επιμετρήσεως των επιβαλλομένων, με αποφάσεις του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας σε περιπτώσεις «σοβαράς ρυπάνσεως» της θαλάσσης προστίμων, δεν μειώθη δε σε ποσόν περιλαμβανόμενο στην κλίμακα των επιβαλλομένων στις περιπτώσεις απλής ρυπάνσεως της θαλάσσης προστίμων, οπότε και θα απαιτείτο η υπό του δικαστηρίου πλήρης αιτιολόγηση της μετατροπής της ενώπιόν του αχθείσης παραβάσεως από «σοβαρά» σε απλή ρύπανση της θάλασσας, επαρκώς αιτιολογεί την κρίση του το δικάσαν Δικαστήριο με την αναφορά της έκτασης της προκληθείσης ρυπάνσεως (πετρελαιοκηλίδα, εμβαδού 250 τμ) και την περιγραφή των συνθηκών τελέσεως της παραβάσεως. Δεν ήταν δε αναγκαίο να εκτίθενται ειδικώς οι λοιπές συνθήκες τελέσεως αυτής, δεδομένου, άλλωστε, και ότι με το δικόγραφο της κρινόμενης αιτήσεως ουδέν προβάλλεται εν σχέσει με συγκεκριμένα περιστατικά της υποθέσεως συναρτώμενα με την αποδοθείσα στους αναιρεσιβλήτους παράβαση, τα οποία είχαν τεθεί υπ' όψιν του δικαστηρίου της ουσίας.

Πρόεδρος: *Χρ. Ράμμος*

Εισηγητής: *Ρ. Γιαννουλάτου*

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτήν, ζητείται, παραδεκτώς, η αναίρεση της 152/2007 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, με την οποίαν έγινε δεκτή έφεση του ήδη αναιρεσειόντος Δημοσίου κατά της 1856/2001 αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς. Με την τελευταία αυτήν απόφαση είχε γίνει δεκτή προσφυγή των αναιρεσιβλήτων και είχε ακυρωθεί η 9/11.04.1997 απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας περί επιβολής, εις βάρους τους, προστίμου, ύψους 20.000.000 δρχ (58.694,05 ευρώ), λόγω παραβάσεως των διατάξεων του ν. 743/1977 περί προστασίας του θαλασσιού περιβάλλοντος. Η αναίρεση της ως άνω αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου ζητείται καθ' ο μέρος δι' αυτής, κατόπιν της αποδοχής της ασκηθείσης υπό του ήδη αναιρεσειόντος Δημοσίου εφέσεως, έγινε εν μέρει δεκτή η εκδικασθείσα υπό του Διοικητικού Εφετείου προσφυγή των αναιρεσιβλήτων και το επιβληθέν, κατά τα ανωτέρω, πρόστιμο περιωρίσθη στο ποσόν των 10.000.000 δρχ (29.347 ευρώ).
3. Επειδή, νομίμως εχώρησε η συζήτηση της υποθέσεως παρ' ότι δεν παρέστησαν

- ο πρώτος και ο δεύτερος εκ των αναιρεσιβλήτων, δεδομένου ότι αντίγραφα του δικογράφου της κρινομένης αιτήσεως και της πράξεως του Προέδρου του Ε΄ Τμήματος, περί ορισμού εισηγητού και δικασίμου είχαν νομοτύπως επιδοθεί στον παραστάντα ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου πληρεξούσιο δικηγόρο αυτών Γεώργιο Ιατρίδη (βλ. την 691B/22.06.2011 έκθεση επιδόσεως του Δικαστικού Επιμελητού του Πρωτοδικείου Πειραιώς Θ. Λυκοτραφίτη).
4. Επειδή, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το επίδικο πρόστιμο επεβλήθη κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του ν. 743/1977 (Α΄ 319), ως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, ήτοι μετά την δημοσίευση του ν. 2252/1994 (Α΄ 192), με τις οποίες ορίζονται τα ακόλουθα: Άρθρο 1: "Ορισμοί: ... α) "Απόβλητα": Τα αποβαλλόμενα υγρά από πλοία, δεξαμενόπλοια και εγκαταστάσεις, που περιέχουν υπολείμματα των μεταφερόμενων, χρησιμοποιούμενων ή παραγόμενων υλών. ... γ) "Απόρριψις": Η εκβολή ή διαφυγή οιασδήποτε ουσίας εις την θάλασσα. ... ι) "Πετρέλαιον": Πας τύπος πετρελαίου περιλαμβάνων αργόν πετρέλαιον, πετρέλαιον εξωτερικής καύσεως, στερεά πετρελαιοειδή κατάλοιπα, πετρελαιοειδή απορρίμματα και προϊόντα αποστάξεως, ως και πας έτερος τύπος όστις, ασχέτως της συνθέσεώς του, χαρακτηρίζεται ειδικώς υπό της Συμβάσεως ως πετρέλαιον. ... ιδ) "Ρύπανσις": Η παρουσία εις την θάλασσαν πάσης ουσίας, η οποία αλλοιώνει την φυσικήν κατάστασιν του θαλασσίου ύδατος ή καθιστά τούτο επιβλαβές, εις την υγείαν του ανθρώπου ή την πανίδα και χλωρίδα των βυθών και εν γένει ακατάλληλον διά τας προβλεπομένας κατά περίπτωσιν χρήσεις αυτού. ιε) "Συμβάσεις": Αι υπό της Ελλάδος κυρωθείσαι και ισχύουσαι Διεθνείς Συμβάσεις μετά των Πρωτοκόλλων, Παραρτημάτων και προσθηκών αυτών, αι αναφερόμεναι οπωσδήποτε εις θέματα ρυπάνσεως της θαλάσσης και εν γένει προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος. ...". Άρθρο 2: "1. Ο παρών Νόμος εφαρμόζεται εις περιπτώσεις ρυπάνσεως: (α) Των λιμένων, των ακτών της χώρας και των Ελληνικών χωρικών υδάτων υπό εγκαταστάσεων ή πλοίων και δεξαμενοπλοίων, υπό Ελληνικήν ή ξένην σημαίαν, "αλλά και από κάθε άλλη πηγή ρύπανσης...". Άρθρο 3: 1. Απαγορεύεται: (α) Η απόρριψη στις ακτές, στα λιμάνια και στα ελληνικά χωρικά ύδατα πετρελαίου, πετρελαιοειδών μιγμάτων, επιβλαβών ουσιών ή μιγμάτων αυτών και κάθε φύσεως αποβλήτων, λυμάτων και απορριμάτων από τα οποία μπορεί να προκληθεί ρύπανση της θάλασσας και των ακτών...". Άρθρο 11: "1. Σε περίπτωση ρύπανσης ή πιθανού κινδύνου πρόκλησης αυτής, ο πλοίαρχος και ο εκπρόσωπος του πλοίου, ο προϊστάμενος ή διευθυντής της εγκατάστασης, καθώς και οι τυχόν εντεταλμένοι υποχρεούνται να αναφέρουν άμεσα το περιστατικό στην αρμόδια Λιμενική Αρχή ή στο Υπουργείο και να λάβουν άμεσα κάθε πρόσφορο μέτρο για την αποτροπή, περιορισμό και αντιμετώπιση της ρύπανσης, ενεργώντας σύμφωνα με τα υφιστάμενα σχέδια αντιμετώπισης της ρύπανσης...". Άρθρο 12 "1. Διά την αποκατάστασιν προκληθεισών εκ ρυπάνσεως ζημιών, ως και διά τας γενομένας δαπάνας προς αποτροπήν ή

- εξουδετέρωσιν αυτής υπεύθυνος είναι ο υπαιτίως προκαλέσας την ρύπανσιν, μετ' αυτού δε ευθύνονται εις ολόκληρον και οι κάτωθι: α) Επί πλοίων και δεξαμενοπλοίων ο Πλοίαρχος ο πλοιοκτήτης, ο εφοπλιστής, ο εν Ελλάδι διαχειριστής του πλοίου, επί πλοίων δε και δεξαμενοπλοίων ανηκόντων εις Ανωνύμους Εταιρείας και ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, ως και ο Διευθύνων Σύμβουλος αυτής...". Άρθρο 13 "1. Οι παραβάται, του παρόντος Νόμου, της Συμβάσεως και των εις εκτέλεσιν τούτων εκδιδομένων Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων, τιμωρούνται ποινικώς, διοικητικώς και πειθαρχικώς ως ακολούθως: ... β) Διοικητικά κυρώσεις [όπως τα ανώτατα όρια των προστίμων της περιπτώσεως αυτής είχαν αναπροσαρμοσθεί με το πδ 205/1990 (Α' 79), και ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, ήτοι προ της εκ νέου αναπροσαρμογής αυτών με τις διατάξεις του πδ 86/1997 (Α' 72/ 14.05.1997)]. ι) Υπαίτιοι ρυπάνσεως της θαλάσσης ή των ακτών τιμωρούνται δι' αποφάσεως της αρμοδίας Αρχής δια προστίμου εξικνουμένου [έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές]... Εις περιπτώσεις εξακολουθήσεως ρυπάνσεως επιβάλλεται υπό της Αρχής πρόστιμον [έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές] δι' εκάστην ημέραν υπερβάσεως της ταχθείσης προθεσμίας αποκαταστάσεως. Εις περίπτωσιν σοβαράς ρυπάνσεως ο Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας επιβάλλει πρόστιμον [έως εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) δραχμές]". ... ιι) Διά την καταβολήν των κατά το στοιχείον τούτο επιβαλλομένων προστίμων ευθύνονται εις ολόκληρον τα εν άρθρω 12 παρ. 1 πρόσωπα. ...". Άρθρο 14 "1. Η διαδικασία επιβολής των διοικητικών κυρώσεων (προστίμου), άρχεται από της βεβαιώσεως της παραβάσεως υπό του διαπιστούντος ταύτην οργάνου το οποίον συντάσσει υποχρεωτικώς πλήρη περί ταύτης έκθεσιν. Η έκθεσις αύτη αποτελεί απόδειξιν παραβάσεως... Η παράβασις δύναται να διαπιστούται και κατόπιν ειδικών χημικών αναλύσεων υπό Κρατικών εργαστηρίων, δειγμάτων των εις την θάλασσαν εκ των πλοίων ή εγκαταστάσεων ξηράς εκχυθεισών ουσιών... 6. Το πρόστιμον επιβάλλεται δι' ητιολογημένης αποφάσεως της αρμοδίας Αρχής, κατόπιν εγγράφου κλητεύσεως του παραβάτου, καλουμένου προς απολογία εντός 24 ωρών από της επιδόσεως ταύτης... 8. Η επιβάλλουσα την κύρωσιν Διοικητική απόφασις εκδίδεται, ου μόνον κατά του υπαιτίου της παραβάσεως, αλλά και κατά πάντων των κατά το άρθρον 12 του παρόντος συνυπευθύνων προς καταβολήν του επιβαλλομένου προστίμου...".
5. Επειδή, στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση εκτίθενται τα ακόλουθα: "Στις 11-9-1996 και ώρα 15.30' διαπιστώθηκε ρύπανση στη θαλάσσια περιοχή του αγκυροβολίου του Λιμένα Πειραιά, αποτελούμενη από μαύρα πετρελαιοειδή, συνολικής έκτασης 250 τ.μ., περίπου, που έχρηζαν απορρύπανσης. Προκειμένου να εξακριβωθεί η προέλευση της ρύπανσης ελήφθησαν δείγματα της ρυπανθείσας περιοχής και των δεξαμενών καυσίμων (FUEL OIL) και καταλοίπων των ναυλοχούντων στην περιοχή πλοίων «ΣΦΥΡΑ», σημαίας

Παναμά, Δ/Ξ «TRINITY», σημαίας Μάλτας, Φ/Γ «HORISON», υπό κυπριακή σημαία, Φ/Γ «BARENBELS», σημαίας ελληνικής και Φ/Γ «ΚΛΙΑ», υπό κυπριακή σημαία, τα οποία θεωρήθηκαν ύποπτα. Τα δείγματα εστάλησαν στο Γενικό Χημείο του Κράτους, το οποίο, με το 2370/7-10-1996 έγγραφό του, γνωστοποίησε στη Λιμενική Αρχή ότι το δείγμα της ρυπανθείσας περιοχής «ταυτίζεται με το δείγμα κωδικού «B1α», που αντιστοιχεί στο δείγμα της δεξαμενής καυσίμου FUEL OIL του Φ/Γ «ΚΛΙΑ». Κατόπιν αυτού, ο Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, αφού κάλεσε σε απολογία τον πρώτο [αναιρεσίβλητο] BALTIC VESELIN, α΄ μηχανικό και υπεύθυνο του μηχανοστασίου του πλοίου αυτού, το οποίο προκάλεσε τη ρύπανση, με την 9/11-4-1997 απόφασή του, επέβαλε εις βάρος των [αναιρεσιβλήτων] πρόστιμο 20.000.000 δραχμών, του μεν πρώτου ως υπαιτίου πρόκλησης σοβαρής ρύπανσης της πιο πάνω θαλάσσιας περιοχής, των δε λοιπών (ήτοι του DURIC VLADAN, πλοιάρχου του ίδιου πλοίου και της πλοιοκτήτριας εταιρίας), ως συνυπευθύνων για την καταβολή του κατ' εφαρμογήν των διατάξεων των άρθρων 1, 2 και 3 παρ. 1, σε συνδυασμό με τα άρθρα 13 παρ. 1 περ. β΄ (ι) και 14 παρ. 1 και 6 του ν. 743/1977. Κατά της απόφασης αυτής οι αναιρεσίβλητοι άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, το οποίο, με την [1856/2001] απόφαση, δέχθηκε την προσφυγή και ακύρωσε την εν λόγω απόφαση, με την αιτιολογία ότι μόνη η ταύτιση του δείγματος (FUEL OIL) του πιο πάνω πλοίου με το ληφθέν από τη ρυπανθείσα περιοχή δεν αρκούσε για τη στοιχειοθέτηση της αποδιδόμενης στους [αναιρεσιβλήτους] παράβασης.". Έφεση του Δημοσίου κατά της πρωτοδίκου αποφάσεως έγινε δεκτή με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, με την οποίαν το Διοικητικό Εφετείο, αφού εδέχθη ότι κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 14 παρ. 1 του ν. 743/1997 "η παράβαση μπορεί να διαπιστωθεί και κατόπιν ειδικών χημικών αναλύσεων, υπό κρατικών εργαστηρίων, δειγμάτων των ουσιών που διέρρευσαν στη θάλασσα από πλοία", έκρινε ότι, εν προκειμένω, "εφόσον από τη συγκριτική εξέταση των δειγμάτων, που ελήφθησαν από τη ρυπανθείσα περιοχή και τις δεξαμενές καυσίμων (FUEL OIL) του Φ/Γ πλοίου "ΚΛΙΑ", η διαπίστωση αυτή αρκεί για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης της πρόκλησης ρύπανσης στην πιο πάνω θαλάσσια περιοχή και του υπαιτίου αυτής, χωρίς να απαιτείται και η εξακρίβωση του τρόπου και της αιτίας της προκληθείσας ρύπανσης.". Εν όψει δε των ανωτέρω το δικάσαν δικαστήριο εδέχθη τον προβληθέντα σχετικό λόγο εφέσεως και εξαφάνισε την πρωτόδικο απόφαση, με την οποίαν είχε ακυρωθεί το επιβληθέν πρόστιμο, ως εσφαλμένη. Εν συνεχεία, το δικαστήριο προέβη στην εκδίκαση της προσφυγής των ήδη αναιρεσιβλήτων και, αφού έλαβε υπ' όψιν του ότι η επίμαχη ρύπανση είχε προκληθεί από το "Φ/Γ πλοίο "ΚΛΙΑ", έκρινε ότι ορθώς είχε επιβληθεί εις βάρος του πρώτου εκ των αναιρεσιβλήτων το επίδικο πρόστιμο, ως υπαιτίου της προκληθείσας ρυπάνσεως της θαλάσσης και εις βάρος των λοιπών αναιρεσιβλήτων ως, κατά νόμον, συνυπευθύνων για την καταβολή του.

- Περαιτέρω, το δικαστήριο “λαμβάνοντας υπόψη το είδος της παράβασης, που αφορά ρύπανση της θάλασσας, έκτασης 250 τ.μ. περίπου, από απόρριψη πετρελαιοειδών (καυσίμου FUEL OIL) πλοίου και γενικά τις συνθήκες υπό τις οποίες τελέστηκε αυτή...”, κατά μερική αποδοχή του προβληθέντος σχετικού λόγου προσφυγής, περιώρισε το επιβληθέν πρόστιμο “στο προσήκον”, κατά το δικαστήριο, ποσόν των 10.000.000 δρχ, μεταρρυθμίζοντας, κατά τούτο, την 9/1997 πράξη επιβολής προστίμου του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας.
6. Επειδή, με την κρινομένη αίτηση αναιρέσεως προβάλλεται ότι η ως άνω κρίση του Διοικητικού Εφετείου, καθ’ ο μέρος αφορά την επιμέτρηση του επιδικού προστίμου, είναι πλημμελής, διότι ενώ το δικάσαν δικαστήριο, ορθώς, εδέχθη ότι το κατά τα ανωτέρω πρόστιμο είχε επιβληθεί στους αναιρεσιβλήτους λόγω της συντελεσθείσης παραβάσεως της σοβαράς ρυπάνσεως της θαλάσσης, εν τούτοις εμείωσε εις το ήμισυ το ύψος αυτού και, μάλιστα, χωρίς να εκτίθενται στην απόφαση “τα συγκεκριμένα περιστατικά και οι ειδικοί λόγοι” επί των οποίων το δικαστήριο εστήριξε την σχετική κρίση του. Δεδομένου, όμως, ότι, όπως ήδη εξετέθη, το ύψος του καθορισθέντος υπό του δικάσαντος δικαστηρίου προστίμου, ανερχόμενο σε 10 εκατομμύρια δραχμές, ευρίσκεται εντός του, καθιερωθέντος με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 1 περ. β’ υποπερ. ι’ του ν. 743/1977, ευρέος πλαισίου επιμετρήσεως των επιβαλλομένων, με αποφάσεις του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας σε περιπτώσεις “σοβαράς ρυπάνσεως” της θαλάσσης, προστίμων, κλιμακούμενων από 2.000.001 έως 150.000.000 δραχμές, δεν εμειώθη δε σε ποσόν ίσον ή έλασσον των 2 εκατομμυρίων δραχμών, ήτοι σε ποσόν περιλαμβανόμενο, κατά τις αυτές διατάξεις, στην κλίμακα των επιβαλλομένων στις περιπτώσεις απλής ρυπάνσεως της θαλάσσης προστίμων, οπότε και θα απαιτείτο η υπό του δικαστηρίου πλήρης αιτιολόγηση της μετατροπής τής ενώπιόν του αχθείσης παραβάσεως από “σοβαρά” σε απλή ρύπανση της θαλάσσης, επαρκώς αιτιολογεί την κρίση του το δικάσαν Δικαστήριο με την αναφορά της έκτασης της προκληθείσης ρυπάνσεως (πετρελαιοκηλίδα, εμβαδού 250τμ) και την περιγραφή των γενικών συνθηκών τελέσεως της παραβάσεως. Δεν ήταν δε αναγκαίο να εκτίθενται ειδικώς οι λοιπές συνθήκες τελέσεως αυτής, δεδομένου, άλλωστε, και ότι με το δικόγραφο της κρινομένης αιτήσεως ουδέν προβάλλεται εν σχέσει με συγκεκριμένα περιστατικά της υποθέσεως συναρτώμενα με την αποδοθείσα στους αναιρεσιβλήτους παράβαση, τα οποία είχαν τεθεί υπ’ όψιν του δικαστηρίου της ουσίας. Υπό τα δεδομένα αυτά, η προπαρατεθείσα κρίση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως παρίσταται νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, απορριπτομένων των ως άνω, περί του αντιθέτου, λόγων αναιρέσεως.
7. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινομένη αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.